

Česká školní inspekce

Zlínský inspektorát

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Speciální školy, Otrokovice, Komenského 579 A

Komenského 579 A, 765 02 Otrokovice

Identifikátor školy: 600 025 349

Termín konání inspekce: 11. – 13. leden 2005

Čj.:	o3-1177/04-5039
Signatura:	oo5ny509

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Škola s názvem Speciální školy, Otrokovice, Komenského 579 A je příspěvkovou organizací zřízenou Zlínským krajem. Sdružuje zvláštní školu, pomocnou školu, přípravný stupeň pomocné školy, školní družinu a školní jídelnu – výdejnu. V době inspekce měla zvláštní škola 80 žáků (kapacita 84 žáci), pomocná škola 14 žáků – z toho v rehabilitačním vzdělávacím programu 3 žáci (kapacita 18 žáků). V přípravném stupni pomocné školy nebyli připravováni žádní žáci (kapacita 6 žáků). Výuka probíhala ve zvláštní škole ve všech ročnících, v pomocné škole ve všech stupních a v rehabilitačním vzdělávacím programu v prvním a druhém ročníku celkem v deseti třídách.

PŘEDMĚT INSPEKCE

- ❖ Personální a materiálně-technické podmínky, průběh a výsledky vzdělávání ve zvláštní škole v předmětech pracovní vyučování, český jazyk, vlastivěda a občanská výchova vzhledem ke schváleným učebním dokumentům ve školním roce 2004/2005 v době inspekce.

PERSONÁLNÍ PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

Na realizaci vzdělávacích a výchovných záměrů se ve sledovaných předmětech zvláštní školy v době konání inspekce podílelo deset učitelů. Odpovídající odbornou kvalifikaci pro učitele ve zvláštní škole mělo osm pedagogů. Zbývající dva vyučující měli vysokoškolské pedagogické vzdělání (jeden i v oblasti speciální pedagogiky), chybělo jim však studium zaměřené na speciální pedagogiku pro učitele. Oba mají dlouholeté pedagogické zkušenosti. Ve skladbě úvazků se promítala snaha vedení školy zohlednit schopnosti a specializaci jednotlivých vyučujících.

Činnost školy se řídí konkrétním organizačním řádem. Kompetence pracovníků jsou jasně stanoveny v organizačním schématu. Systém řízení je přehledný a funkční. Informace směrem k zaměstnancům jsou přenášeny především v konkrétních měsíčních plánech, na nástěnce ve sborovně školy, na pravidelných pracovních poradách učitelů i zaměstnanců školy, na pedagogické radě i neformálním způsobem při denním styku. Poradním orgánem ředitele školy jsou pedagogická rada a pracovní rady. Ve škole jsou stanoveny metodické sekce, které se však v letošním roce do doby inspekce nesešly. Při sledovaném vyučování byla u některých učitelů patrná chybějící pravidelnost v metodické činnosti, popřípadě možnost vzájemných náslechnů pedagogů ve výuce.

K vedení pracovníků školy a k řešení aktuálních úkolů je zaveden systém měsíčních plánů, pravidelných pracovních porad pedagogických pracovníků a zaměstnanců školy i pedagogické rady. Plnění stanovených úkolů je vyhodnocováno. Začínající učitele v současné době škola nemá. Vyučujícím bez odborné kvalifikace je ze strany vedení školy věnována přiměřená péče.

Kontrolní a hospitační činnost provádí ředitel školy a jeho zástupkyně podle zpracovaných plánů. Četnost hospitační činnosti však byla do doby inspekce ve školním roce 2004/2005 nižší, ve sledovaných předmětech se uskutečnila pouze ojedinele. Záznamy z hospitací svědčí o provádění analýz hospitovaných hodin. Jejich závěry jsou i obsahem jednání na pedagogické radě a na pravidelných pracovních poradách. Vedení školy má zpracován dlouhodobý plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Rezervy jsou ve vzdělávání

pedagogů v oblasti využívání moderních metod ve výuce. Vyučující se průběžně vzdělávají ve své odbornosti.

Personální podmínky vzdělávání jsou ve sledovaných předmětech zvláštní školy hodnoceny jako velmi dobré.

MATERIÁLNĚ-TECHNICKÉ PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

Škola sídlí ve dvoupatrové budově, která byla nově postavena počátkem devadesátých let.

Výuka sledovaných předmětů český jazyk, vlastivěda, občanská výchova a v nižších třídách pracovního vyučování probíhala v kmenových učebnách, které jsou vcelku prostorné, světlé a esteticky dotvářené. Třídy byly účelně a podnětně vyzdobeny nástěnnými obrazy a rukodělnými pracemi žáků. Ve většině učeben byla k dispozici audiovizuální technika. Třídy mají úložné prostory pro pomůcky, pracovní materiál i hotové výrobky ve skříních a regálech. Uspořádání školního nábytku ve třídách ne vždy umožňovalo uplatňovat variabilní metody a formy výuky i relaxaci žáků o přestávkách, zvláště v nižších ročnících a zařazovat aktivní činnosti využívající pohyb při výuce. Pro výuku měli žáci potřebné učebnice a pracovní sešity.

Pro pracovní vyučování jsou v přízemí školy dvě dílny pro výuku zaměřenou na práci s kovem a dřevem, šicí dílnu a velkou prostornou cvičnou kuchyň. Výuka pracovního vyučování se uskutečňuje i na menším pozemku v areálu školy a ojediněle ve vyšších třídách v učebnách. Školní dílny mají dostatek nástrojů, náradí i pracovních míst a ve výuce měli žáci potřebné množství materiálu (kov, dřevo). Některé jejich zařízení (hoblíce) je však již více opotřebované. Šicí dílna i učební prostory kuchyně mají kvalitní vybavení pro výuku části témat práce v domácnosti. Na pracovištích byla dodržována čistota a pořádek.

Pro dvě učebny mají učitelé většinou k dispozici menší kabinet a pro výuku pracovního vyučování v dílnách přípravnu s vhodným strojním vybavením. Učitelům slouží knihovna, fonotéka a videoprogramy, které jsou průběžně doplňovány. Pedagogové mohou využívat internet.

Žáci mají k dispozici žákovskou knihovnu. Na chodbách jsou umístěny vitríny a nástěnky s různou pro žáky zajímavou tematikou.

Vyučující se s požadavky nákupu pomůcek obrací na určené správce. Při plánování nákupu materiálně-technického vybavení a výukového materiálu vychází vedení školy zejména z požadavků pedagogů, ale také z finančních možností.

Materiálně-technické podmínky vzdělávání jsou ve sledovaných předmětech zvláštní školy hodnoceny jako velmi dobré.

PRŮBĚH A VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávací programy

Vzdělávací program pro zvláštní školy je realizován v souladu s platným Rozhodnutím MŠMT o zápisu do školského rejstříku a o jeho změnách. Ve školním roce 2004/2005 škola pracuje podle schváleného Vzdělávacího programu zvláštní školy čj. 22 980/97-22. Výuka byla rozšířena o jednu vyučovací hodinu v 7. ročníku na základě Metodického pokynu čj. 12 207/2004-22.

Schválený učební plán koresponduje s počty hodin jednotlivých předmětů uvedených v rozvrhu vyučovacích hodin. Hospitace a kontrola zápisů v třídních knihách prokázaly

soulad výuky s cíli základního vzdělávání ve speciální škole. Učební osnovy ve sledovaných předmětech jsou plněny.

Povinná dokumentace je vedena a většinou průkazně zachycuje průběh vzdělávání. Menší nedostatky byly ojediněle zjištěny v nekonkrétních zápisech učiva v předmětu pracovní vyučování v diferenciaci náročnosti učební látky (při spojení více ročníků a při stejném zadání tématu). V některých třídních knihách v seznamech žáků nebyly jasně rozlišeny ročníky. Vedení školy sleduje plnění Vzdělávacího programu zvláštní školy. Při zjištěných nedostatcích jsou realizována opatření k jejich nápravě.

Rozvrh hodin zvláštní školy v době inspekce převážně odpovídal psychohygienickým zásadám a potřebám žáků, z důvodů návaznosti na dopravu jsou však během dne dvakrát zkráceny přestávky na pětiminutové. Školní řád byl vypracován přehledně a věcně, zohledňoval každodenní provoz a činnost školy. Provozní řády odborných učeben jsou funkčně vypracovány. Třídy na první stupni jsou složeny ze dvou ročníků zvláštní školy, první ročník s žáky nižšího stupně pomocné školy.

Ve vyšších ročnících škola předmět pracovní vyučování vhodně dělí podle pohlaví a spojuje do dvou až tří hodinových bloků. Výuka žáků většinou z více tříd je rozložena do dvou i tří skupin.

Škola má pro oblast prevence sociálně-patologických jevů stanoveného metodika prevence, který je současně výchovným poradcem. Primární prevence je realizována především zařazováním témat z oblasti sociálně-patologických jevů do výuky jednotlivých předmětů a výchovou žáků k volnému času formou nabídky zájmových kroužků. Pro zpětnou vazbu v dané oblasti používá škola žákovskou schránku a dotazníky.

Žáci získávají informace prostřednictvím třídních učitelů, vývěsek v prostorách budovy i školním rozhlasem. Rodiče jsou pravidelně informováni na třídních schůzkách, zprávami v žákovských knížkách, deníčcích i osobními konzultacemi s učiteli a v případě potřeby s vedením školy.

Český jazyk, vlastivěda, občanská výchova

Hospitace proběhly celkem v šesti vyučovacích hodinách českého jazyka, ve dvou hodinách občanské výchovy a jedné hodině vlastivědy, téměř ve všech ročnících u sedmi učitelek.

Cíle výuky stanovené na začátku vyučovací hodiny jednotlivými vyučujícími byly přiměřené a konkrétní, v podstatě respektovaly individuální vzdělávací potřeby a možnosti žáků. Návaznost probírajícího učiva byla zčásti zajištěna v tematických plánech, které jsou zpracovány formou měsíčních harmonogramů výukových cílů a částečně i prostředků. Vlastní příprava učitelek na jednotlivé vyučovací hodiny byla prokazatelná a vcelku kvalitní.

Žáci měli pro bezprostřední vizuální orientaci k dispozici nástěnné pomůcky, které však během sledované výuky nebyly příliš využívány. V převážné míře pracovali žáci hlavně s učebnicemi, pracovními sešity a u tabule, kopírované texty a speciální pomůcky nebyly téměř využity. Pouze v jednom případě žáci při výuce využili vlastnoručně vyrobené pomůcky a obrazový informační materiál, což se také pozitivně projevilo v jejich větší aktivitě a zájmu o probírané učivo.

Téměř ve všech třídách a zvláště v nižších ročnících bylo méně pozornosti věnováno vnitřnímu členění vyučovací hodiny s využitím relaxačních chvil a pestřejšího střídání činností. Organizace hospitovaných hodin byla většinou založena na frontální výuce, práci s učebnicí, v pracovním sešitě, u tabule a komunikaci mezi žákem a učitelem. Metody aktivního učení, kdy by žáci samostatně vyhledávali informace a používali vlastní způsoby řešení úkolu, byly uplatňovány pouze ojediněle. Individuální podpora žáků probíhala především při jejich samostatné práci u tabule nebo do sešitů. Většina vyučujících při ní

dokázala využít svých odborných poznatků a dobrých znalostí žáků k rozvoji jejich myšlení. Metody práce využívané při výuce byly však většinou jednotvárné a hodiny měly často stejný statický průběh s převažujícím výkladem pedagoga a odpověďmi žáků na otázky, které navíc příliš nerozvíjely jejich slovní zásobu a souvislé vyjadřování. Při seznamování s novým učivem učitelky dostatečně nevyužívaly znalostí všech žáků ve třídě, obracely se jen na několik jedinců. Ojedinele byl jejich výklad málo konkretizovaný a žákům srozumitelný. Procvičování a upevňování učiva věnovaly všechny vyučující značnou pozornost, důsledně sledovaly a ověřovaly, zda žáci správně pochopili zadaný úkol a jejich plnění průběžně vyhodnocovaly.

Vstupní motivace žáků pro práci byla nápaditá jen v některých případech, učitelky převážně žáky pouze seznamovaly s obsahem hodiny. Lépe se dařila průběžná motivace, zvláště v těch hodinách, kde byly zařazovány soutěživé prvky, které účinněji podněcovaly aktivitu žáků. V průběhu sledovaných hodin přistupovaly vyučující k žákům klidně, vstřícně a vyrovnaně. Zejména mladší žáci se k nim obraceli s důvěrou a ochotně sdělovali své zážitky a dojmy. Úroveň interakce mezi žáky a vyučujícími a mezi žáky navzájem byla celkově příznivá, založená na vzájemném respektu a toleranci. Žáci ve sledovaných hodinách však měli méně příležitosti k souvislejšímu verbálnímu projevu a vzájemné komunikaci. Celkovou úroveň a rozvoj komunikativních dovedností žáků však pozitivně ovlivňoval kultivovaný projev vyučujících i jejich řečový vzor.

Hodnocení žáků, i když ne vždy účinně a adresně použité, bylo nastaveno především pozitivně s cílem posilovat jejich sebevědomí a stimulovat je pro další práci. V závěru některých hodin bylo opomenuto celkové shrnutí a hodnocení výkonu žáků.

Průběh a výsledky vzdělávání ve skupině sledovaných předmětů jsou hodnoceny jako průměrné.

Pracovní vyučování

Výuka byla sledována ve všech ročnících zvláštní školy u osmi vyučujících. Při plánování obsahu učiva je věnována pozornost všem složkám pracovního vyučování (díleňské práce, práce v domácnosti, pěstitelské práce). Zvyšující se náročnost prováděných činností a potřeba postupného vytváření a prohlubování pracovních návyků byly při plánování učební látky většinou respektovány. Cíle výuky byly přiměřené vzhledem k individuálním potřebám žáků. Všichni vyučující byli na výuku kvalitně připraveni jak po stránce materiální, tak obsahové. Stanovená témata odpovídala požadavkům učebních osnov, navazovala na probírané předcházející učivo, případně byla náplň výuky zaměřena k utvrzování dovedností žáků a dokončení výrobků z předcházejících bloků pracovního vyučování.

Učitelé měli připraveno množství účelných názorných a pracovních pomůcek i dostatek různého potřebného materiálu. Výuka ve vyšších ročnících byla uskutečňována ve školních dílnách, v učební kuchyni a v klasických třídách. Každý žák měl ve školních dílnách své pracovní místo. V nižších ročnících probíhala výuka v kmenových učebnách. K daným tématům byla spíše ojedinele používána tabule. Audiovizuální technika nebyla využita.

Náročnou výuku (více ročníků v jedné třídě, ve skupině) učitelé lépe zvládali při menších počtech žáků. Ojedinele ve více početné třídě byla zaregistrována situace obtížného udržení pozornosti několika jedinců. Učitelé vhodně uplatňovali názorně demonstrační metody, pouze v nezbytné míře doplněnými výkladem a řízeným či volným rozhovorem. Činnost žáků vyučující především koordinovali. V mnohé výuce byly účelně využívány mezipředmětové vztahy. Žáci byli vedeni k estetickému cítění, vlastní tvořivosti a pracovním návykům, ve školních dílnách i k potřebné přesnosti a bezpečnosti. Individuální tempo a možnosti žáků byly učiteli převážně respektovány.

V průběhu výuky bylo k motivaci žáků využíváno příkladů z praxe a jejich vlastních zkušeností. Motivace žáků však především vycházela z jejich vnitřních potřeb seberealizace a úspěšnosti. Zájem žáků o výuku byl více patrný ve vyšších ročnících z jejich praktického nasazení, dotazů a zájmu. Průběžná motivace se méně dařila v některé sledované výuce na prvním stupni. Žáci ochotně spolupracovali s vyučujícími především na druhém stupni. Ve výuce byl vytvářen prostor pro vyjadřování vlastního názoru. Stanovená pravidla výuky žáci převážně akceptovali.

Při průběžném hodnocení byly respektovány individuální schopnosti žáků, méně však byl oceňován pokrok v jejich konkrétních činnostech. Průběh a výsledky práce žáků nebyly na závěr výuky některými vyučujícími vyhodnocovány.

Průběh a výsledky vzdělávání v předmětu pracovní vyučování jsou hodnoceny na prvním stupni jako průměrné a na druhém stupni jako velmi dobré.

Výsledky vzdělávání zjišťované školou

Ve sledovaných předmětech pracovní vyučování, český jazyk, vlastivěda a občanská výchova škola vyhodnocování výsledků vzdělávání (nad rámec běžné klasifikace) prostřednictvím externích evaluačních nástrojů neprováděla. Výsledky pololetních prověrek z českého jazyka u jednotlivých žáků jsou porovnávány s jejich výsledky předcházejícími. Ředitel školy si částečně zjišťuje znalosti a dovednosti žáků z předmětu pracovní vyučování z výstavek výrobků žáků, z různých školních soutěží i z rozhovoru s bývalými absolventy, kteří pokračují ve studiu v odborných učilištích nebo ve středních odborných učilištích. Výsledky pracovního vyučování žáků jsou využity v prostorách školy ke vkusné výzdobě.

Celkově mají průběh a výsledky vzdělávání ve sledovaných předmětech zvláštní školy průměrnou úroveň.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Rozhodnutí MŠMT o změnách v zápisu ve školském rejstříku čj. 32 223/03-21 vydané dne 16. února 2004 s účinností od 1. září 2004
2. Třídní knihy tříd zvláštní školy ve školním roce 2004/2005 v době inspekce
3. Školní řád, organizační řád ve školním roce 2004/2005 v době inspekce
4. Provozní řady odborných učeben – školní rok 2004/2005
5. Rozvrh hodin podle ročníků ve školním roce 2004/2005 v době inspekce
6. Rozvrh hodin pedagogických pracovníků ve školním roce 2004/2005 v době inspekce
7. Rozvrh přestávek ze dne 11. ledna 2005
8. Záznamy z pedagogické rady ve školním roce 2004/2005 v době inspekce
9. Záписy z pracovních porad – školní rok 2004/2005 do doby inspekce
10. Záznamy z výchovné komise – školní rok 2004/2005
11. Plán práce školy – školní rok 2004/2005
12. Organizace pracovního vyučování – školní rok 2004/2005
13. Plán personálního rozvoje pedagogických pracovníků – školní rok 2004/2005
14. Minimální preventivní program – školní rok 2004/2005
15. Tematické plány – český jazyk, vlastivěda, občanská výchova – školní rok 2004/2005
16. Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2003/2004

17. Plán práce na měsíc leden – školní rok 2004/2005
18. Záznamy o kontrolách a hospitacích ředitele školy – školní rok 2004/2005
19. Záznamy o kontrolách a hospitacích zástupkyně ředitele – školní rok 2004/2005
20. Třídní výkazy tříd – 9.A ročník ZvŠ, 7. ročník ZvŠ, 6. ročník ZvŠ – školní rok 2004/2005
21. Personální dokumentace – doklady o dosaženém vzdělání vyučujících v předmětech český jazyk, vlastivěda, občanská výchova, pracovní vyučování ve zvláštní škole ve školním roce 2004/2005 v době inspekce

ZÁVĚR

Personální podmínky vzdělávání ve sledovaném vyučování zvláštní školy jsou z hlediska odborné kvalifikace příznivé. Chybějící odborná kvalifikace dvou učitelů neměla negativní vliv na jejich výuku. Činnost školy je účelně organizačně zajištěna. Dílčí nedostatky byly zjištěny v oblasti metodického vedení a dalšího vzdělávání pedagogů.

Škola má pro vyučování sledovaných předmětů dostatek vhodných prostor. Odborné učebny pro pracovní vyučování (kovo a dřevo dílny, cvičná kuchyně, šicí dílny) jsou vybaveny potřebným zařízením, pracovními stoly, náradím, elektrospotřebiči i kuchyňským nádobím. V předmětech český jazyk, vlastivěda, občanská výchova (dále skupina předmětů) jsou málo využívány názorné a kompenzační pomůcky.

Ve výuce skupiny předmětů bylo méně pozornosti věnováno vnitřnímu členění vyučovací hodiny s využitím relaxačních chvil a pestřejšího střídání činností. Málo se využívaly metody aktivního učení. Průběžná motivace žáků se dařila při zařazování soutěživých prvků do výuky.

V předmětu pracovní vyučování byli žáci vedeni k estetickému cítění, vlastní tvořivosti a pracovním návykům. Učitelé vhodně používali názorně demonstrační metody. Průběžná motivace se méně dařila v pracovním vyučování u žáků prvního stupně.

Ve sledovaných předmětech vyučující respektovali individuálních dispozic žáků, v závěrech výuky bylo někdy opomenuto celkové shrnutí a hodnocení jejich výkonu.

Hodnotící stupnice:

vynikající	velmi dobrý	dobry (průměrný)	vyhovující	nevyhovující
------------	-------------	------------------	------------	--------------

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Inspekční tým	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Věra Víchová	Věra Víchová v. r.
Členka týmu	Mgr. Alena Demlová	Alena Demlová v. r.

V Uherském Hradišti dne 26. ledna 2005

Razítko

Datum a podpis ředitele školy stvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

Datum: 3. února 2005

Razítko

Ředitel školy nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Titul, jméno a příjmení	Podpis
Mgr. Vladimír Kadlec, ředitel školy	Vladimír Kadlec v. r.

Dle § 174 odst. 13 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školského zákona) může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím převzetí na adresu pracoviště vedoucí inspekčního týmu, tj. Česká školní inspekce, Zlínský inspektorát, Na Morávce 1037, 686 01 Uherské Hradiště. Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem ČŠI k jejich obsahu zasílá ČŠI zřizovateli a školské radě, inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná.

V souladu s ustanovením § 175 odst. 4 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školského zákona), Vás žádám o přijetí opatření k odstranění nedostatků zjištěných při inspekční činnosti ve lhůtě osmi měsíců.

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Krajský úřad Zlínského kraje Odbor školství, mládeže a sportu, Tř. T. Bati 21, 761 90 Zlín Zřizovatel: Zlínský kraj se sídlem ve Zlíně, tř. T. Bati 21, 761 90 Zlín	21. únor 2005	1177/04
Školská rada	Není ustanovena.	

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		Připomínky nebyly podány.